

Ο Ραφαήλ είδε τα χαλάσματα της αρχαίας Ρώμης που τάπαιρναν και τα χρησιμοποιούσαν οι σύγχρονοί του σαν οικοδομικά υλικά. Είδε το τερατώδες λάθος, και παρεκάλεσε τον Πάπα να τα διασώσει παίρνοντάς τα όλα υπό την προστασία του. Τότε, γύρω στο 1510, ο Ραφαήλ έπεισε τον Πάπα Ιούλιο ότι αυτά εκεί δεν είναι χαλάσματα, είναι μνημεία. Η έννοια μνημείο που οφείλουμε να διασώσουμε δεν υπήρχε πριν.

Τα παλιά πράγματα δεν είναι μνημεία. Τα μνημεία είναι το παρελθόν που ζούμε στην ποδιά του, και το φορτίο τους -φορτίο τιμής- το επιδιώκουμε. Τα παλιά όμως είναι αυτά που θέλουμε να τα ξεφορτωθούμε, είναι αυτά που τα νιώθουμε άχρηστα πια. Τα παλιά τα κοιτάζουν με ενδιαφέρον μόνο παλιατζήδες και παιδιά.

Ο Μάρκος Καμπάνης κοιτάζει τα παλιά ακριβώς με την περιέργεια ενός παιδιού που βλέπει πεταμένα σωρό παιχνίδια. Αναρωτιέται κι αυτός, που να χρησίμευαν, πως λειτουργούσαν, ποιοι ζούσαν με αυτά, σε αυτά, τι ονειρεύονταν ζώντας μαζί τους. Κοιτάζει τη σειρά των έργων που τους αφιέρωσε, και βλέπει όλη την τρυφερότητα, όλη τη νοσταλγία, τον σεβασμό για το σημαντικό που κάποτε στέγαζαν, που κάποτε έκφραζαν.

Ο Κ. αισθάνεται να βλέπει στιγμές ανθρώπων, στιγμές που πέρασαν, στιγμές ιδιωτικές. Δεν επιτρέπει στον εαυτό του να δείξει την ψυχή ενός άλλου. Γι αυτό και τα έργα του έχουν ένα τρόπο κλεφτής ματιάς, σαν τη ματιά ενός περαστικού που βλέπει κάτι χωρίς να το αιχμαλωτίζει. Κλέβει το χρόνο, κλέβει αυτό που κάποτε υπήρξε δεδομένο ζωής και τώρα δεν το θέλουμε ούτε ως μνήμη.

Ο Κ. δεν είναι παλαιολάτρης. Άλλο τον συνεγείρει. Είναι ένας καλλιτέχνης που βλέπει το παράπονο του εγκαταλειμμένου. Τον βουβό θρήνο αυτού που το κηρύξαμε άχρηστο πια. Κοιτώντας τα έργα του νιώθεις ότι περπατάς μαζί του σε μια γειτονιά της Αθήνας που είναι αυτό που επίσημα λέγεται *υποβαθμισμένη*, που σημαίνει παραδομένη στη μοίρα της, αφημένη στα νύχια του χρόνου. Κι εκεί, κάπου, σαν να βρίσκεσαι σ'ένα εργοστάσιο όπου μπαίνεις κι εσύ κι ο ζωγράφος λαθραία, γιατί μόνο λαθραίοι ξώμπαρκοι μπορούν πια να μπουν εδώ.

Ο Κ. δεν βλέπει και δεν μας περιγράφει κάποιο κομμάτι μιας πόλης, δεν μας δίνει μια συνοικία. Αυτό που βλέπει για μας είναι λείψανα. Λείψανο συνοικίας - κανείς δεν μένει πια εδώ. Δεν υπάρχει πουθενά ζωή τρέχουσα, υπάρχει μόνο ζωή περασμένη, ζωή που έφυγε πια. Η ζωή εδώ είναι μνημόσυνο, η εγκατάλειψη είναι το τροπάριό της.

Η ματιά του ζωγράφου, εκφρασμένη από το σίγουρο και κοφτερό χέρι που του δίνει η μαστοριά του στη ζωγραφική και τη χαρακτηριστική, εκφράζει οδύνη. Οδύνη όχι διότι κάτι έπαψε να ανασαίνει αλλά διότι εμείς ξεχάσαμε πως οι αναπνοές του είμαστε εμείς.

Ο φίλος και ομότεχνος του Μ.Κ, Γιώργος Χατζημιχάλης, έχει επισημάνει ότι ο ζωγράφος «διακατέχεται από έναν ισχυρό φετιχισμό για τα υλικά της ζωγραφικής... και από τα φετίχ του χαρακτήρα». Η σχέση του Κ. με τη χαρακτηριστική πηγαίνει πίσω, στα χρόνια σπουδής στην Αγγλία, και είναι ισότιμη με το ζωγραφικό του έργο. Σε τέτοιο βαθμό που συχνά, όπως η τελευταία ενότητα έργων του, θυμίζει την αδρότητα, την

κοψιά της χαρακτηριστικής. Τα σχέδιά του μεγάλα σε διάσταση (50x180 εκ.), αποτυπωμένα σε χαρτί με κάρβουνο και παστέλ – καμιά φορά και ακρυλικό – έχουν βασιστεί σε επί τόπου γρήγορα σκίτσα και, κυρίως, σε φωτογραφίες.

Παρόλο που τα έργα εκκινούν από μία παραστατική διαδικασία, είναι εμφανής η προσπάθεια του δημιουργού να λάβουν πιο αφηρημένη διάσταση. «Ήθελα να αποφύγω να ζωγραφιστεί όλο το εργοστάσιο ως μνημείο» λέει ο Μ.Κ. γι' αυτό κι επιλέγει ακαθόριστες λεπτομέρειες από την ταυτότητα των κτιρίων. Την πρόθεσή του εξυπηρετεί και το ορθογώνιο, μακρόστενο σχήμα, καθώς δεν αποτυπώνεται το κτίσμα στην ολότητά του, ενώ σε δύο σχέδια συνθέτει διαφορετικές απόψεις, όπου το αρχιτεκτονικό σχέδιο γίνεται πια ασαφές .

Εκτός, όμως, από σχέδια in situ και φωτογραφίες, ο Μ.Κ. συγκέντρωσε υλικό από το google. «Αφενός γιατί μου δίνει εικόνες των ερειπίων που δεν μπορούμε να τις δούμε πια διά γυμνού οφθαλμού – άρα είναι εικόνες άγνωστες στον περιπατητή - αφετέρου γιατί είναι μια πληροφορία που μας δίνει σήμερα το ίντερνετ» εξηγεί ο δημιουργός που εντάσσει το ψηφιακό εργαλείο στα υλικά του, όπως έκαναν οι ιμπρεσιονιστές ζωγράφοι με τη φωτογραφία. Σε μια μνημειακή φρίζα 4,5 μ. έχουμε σχέδια του Ταύρου από το google earth, όπου εικονίζεται η περιοχή από ψηλά. Ανάμεσα στα σχέδια, ο προσεκτικός παρατηρητής θα ανακαλύψει και μια λίμνη (πίσω από την ΑΣΚΤ), που σχηματίστηκε μόλις τα τελευταία χρόνια κι έχει δημιουργήσει έναν ιδιότυπο βιότοπο. Βρίσκεται σήμερα εγκαταλελειμμένη σε διαδικασία αποξήρανσης και έτσι αποκτά και αυτή την ιδιότητα του «ερειπίου». Σε κοντινή απόσταση μάλιστα αποτυπώνεται κι ένα κουφάρι πλοίου (εγκαταλελειμμένο σε πάρκινγκ) λες και το έχει ξεβράσει η λίμνη. Είναι μια χαρτογράφηση, που παραπέμπει στα αγιορείτικα χαρακτηριστικά του Όρους όπως σώζονται από την πλούσια χαρακτηριστική παράδοση του Άθω, που τόσο καλά γνωρίζει ο Καμπάνης. Είναι όμως και ένας νέος τρόπος θέασης του κόσμου μας στη ζωγραφική.

Γιώργος Μυλωνάς, ιστορικός τέχνης.